

QIYMƏT MƏHƏRRƏMLİ,
Şair-publist,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

ZƏFƏR RUHLU POEZİYA - "GİVINİN QARABAĞNAMƏSİ"

44 günlük Zəfər tariximizə işıqlı imzasını yazan qəhrəman şəhidlərimizin şəhadətindən keçən bir il ərzində qələm adamlarımız - şair, yazıçı və jurnalistlərimiz bir-birindən maraqlı əsərlərilə bu mövzuda öz sözlərini deməyə çalışdılar. Təbii ki, mövzu maraqlı, çəkici olduğu qədər də, ağırlı, düşündürücü və məsuliyyətli məsələni ehtiva etdiyindən, yanaşmalar fərqli, yazılan əsərlərin əhatə dairəsi, əhəmiyyətliyi və sənətkarlıq səviyyəsi də müxtəlifdir.

Qələbəmizin bir illiyinə "Givinın Qarabağnaməsi" adlı 44 səhifəlik vətənpərvərlik mövzulu şeirlərdən ibarət kitabla gələn Azərbaycan, Gürcüstan və Rusiya Yazıçılar Birliklərinin üzvü, şair-tərcüməçi Giya Paçxataşvilinin əsəri də bu baxımdan xüsusi çəkisi ilə seçilir.

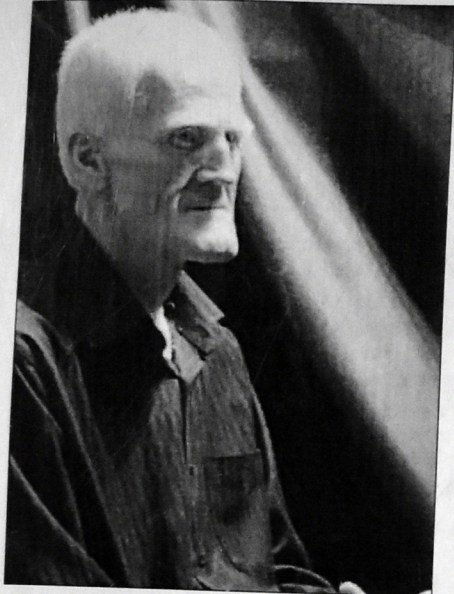
Kitaba şairin torpaqlarımıza xain erməni təcavüzünün başladığı və Qarabağ münaqişəsinin davam etdiyi son 33 illik bir dövrdə qələmə aldığı şeirlər, həmçinin İkinci Qarabağ Müharibəsinin təsiri ilə yazdığı əsərlər daxil edilmişdir. Torpaqlarımız uğrunda ölüm-dirim savaşına qalxan və müqəddəs missiya yolunda canlarından keçən qəhrəman şəhidlərimizin göstərdikləri igidliklərdən bəhs edən, müharibə dövrü zamanı baş verən

proseslərə, daxili və xarici siyasətimizin incə məqamlarına analitik təfəkkürlü vətəndaş-şairin təəssübkeş münasibətini əks etdirən poeziya nümunələri xüsusi diqqət çəkir.

Maraqlıdır ki, hələ 1989-cu ildə qələmə aldığı "Vətən dərdi, ana dərdi, yar dərdi" şeirində şair sanki sonrakı illər ərzində Azərbaycan xalqının başına gətiriləcək müsibətləri öncədən görmüş kimi dəyərləndirərək, haray çəkir, millətləri, dövlətləri bir-birinə qarşı qoyan, onları fəlakətlərə sürükləyən siyasət dallallarını qamçılamağa çalışırdı. Fəryadlar içində inləyən, yurd-yuvalarından perik düşdüklərinə, əzizləri, doğmaları qanına qəltan edildiyinə görə ürəkləri param-parça olmuş didərginlər, səfillər ordusunun yaranması, məlumdur ki, əliqanlı qatillərin bəd əməllərinin, xəbis niyyətlərinin sayəsində baş tuturdu.

*Kef eyləyir əliqanlı qatillər,
 Səya gəlməz didərginlər, səfillər.
 Ürəklərdən görən haqan çəkilər -
 Vətən dərdi, Ana dərdi, yar dərdi?*

Lakin sən demə, bunlar hələ başlanğıcıdır. Əlbəttə, buna başlanğıc demək mümkünürsə... Çünki qonşuluq şəraitində yaşadığımız bütün dövrlərdə xain ermənilərin törətdikləri terror və qətlamlardan, torpaqlarımızın zorla özününküləşdirilməsi siyasətindən başımız nələr çəkməyib ki?

Bir sözlə, necə deyirlər, görəcək günlərimiz varmı qabaqda. İrəvan, Göyçə, Zəngəzur, Dərələyəz mahalı... - bütövlükdə Qərbi Azərbaycanın türksüzləşdirilməsi siyasəti yeridən nankor qonşularımız və onların üzdənirəq havadarları tarixi həqiqəti danaraq, əsrlər boyunca soydaşlarımızın atlarının nallarının belə möhür saldığı tarixi türk torpaqlarından onları qovub çıxarmaqdan ötrü dəridən-qabıqdan çıxmaqla öz iyrənc niyyətlərini həyata keçirməyə nail oldular. Təbii ki, bu dərdlər, bu nisgillər bir-bir gəlib şair ürəyinə düzül-dükcə, incə, kövrək şair qəlbindən qara qanlar axır. Bu haqsızlıq, ədalətsizlik həssas şair ürəyinin yaralarını təzələyir: axı zaman-zaman bu qara kabus təkə Azərbaycan xalqını deyil, Givinin mənsub olduğu gürcü xalqını da hər addımda izləyib, xalqlarımızın ayın-arxayın yaşamasına daim süni əngəllər yaradılıb. Mənasız qarşıdurmalar yaratmağa hesablanmış məqsədlə süni çaxnaşmalar, terror aktları, qanlı qətlər və s. yaranan şovinistlər xalqlarımız arasında dinc-yanaşı yaşamaq kimi tarixi missiyanın önünə çəpər çəkildilər. Bunu duyan, hiss edən şair qəlbi yenə üsyana qalxdı; xalqlar arasında dərin uçurumlar yaratmağa səy göstərənlərin, onları milli ədavətə sürükləyənlərin dünya siyasətinin gözüne kül üfürmələri

Giya Paçxataşvili kimi millətsevər, sülhsevər bəşər övladını yenidən üsyankar ruha köklənməyə sövq etdi. Ürəyi ən incə, ən zərif, ən munis insanı hisslərlə döyünən şair bütün bu haqsızlıqlara göz yuma bilməzdi. Çünki o, xalqımızın haqq deyən dili, haqq görən gözü idi həmin çətin zamanlarda...

O, Qarabağı "Azərbaycan xalqının qeyrət damarı" adlandıraraq, bu damara balta çalınmasını qətiyyətlə pisləyir. Bu yolda cəsarət, qətiyyət, mətinlik nümunəsi və vətəndaşlıq yanğısı sərgiləməyi ən güclü silah hesab edir. "Quran ayəsidir torpaq əzəldən" - deyən Givinin üzərində gözdəyi torpağa, vətəndaşı olduğu ölkəyə və onun insanların qeyrət məsələsinə sayğısı tükənməzdir:

Lazımsa, mən gəlmiş düşüm qabağa,

Məni bir qılınctək ora buraxın.

Haydı, igidlərim, düz Qarabağa!

Qeyrət məqamıdır, ayağa qalxın!

Azərbaycan kimi tolerant bir ölkənin "Beynəlmiləl şəhər" statuslu paytaxtı olan Bakının 1990-cı il 20 yanvar qırğını zamanı hədəf seçilərək, sayısız insan qanında boğulmasına hesablanan rus şovinist siyasətinə qarşı mətanətlə dirəniş göstərməsi də Giya Paçxataşvili qələminin qanlı mürək-kəbi ilə öz kədərli bədii inikasını tapdı.

Həyata keçirilən hər bir bəd əməldə Moskvanın əli olduğuna əlinin içi kimi əmindir şair. Çünki süni yaradılmış on beş qardaş respublikanın təbəsisizlik iradəsi nümayiş etdirməyə qalxan hər bir nümayəndəsinin başına oyun açmaq Moskva siyasətinin hamıya bəlli olan astar üzüdür.

Zirehli "qonaqlar" ölüm gətirdi,

Bu vəhşi əməlin ünvanı bəlli.

Nəçə min insanı qətlə yetirdi

Kremlin göstərişi, Moskvanın əli.

Qan rəngi qoxuyan qorənfil selinə bürünmüş Bakı küçələri ilə nəinki bütün paytaxt sakinləri, körpədən-qocayadək bütün ölkə vətəndaşları bir andaca ayağa qalxaraq, Vətən səmalarında dalğalanan üçrəngli bayrağa döndülər. Şair qəlbi yenidən ehtizaza gəldi o dəm:

Silinməz bu qanlar xalq yaddaşından,

Düşər güc-kəsərdən nitqlər, təsəlli.

Gələcək oxuyar məzar daşından:

"Buraya uzanıb Moskvanın əli".

Elə Moskvanın əli ilə "azadlığımız qana bələnmədimi?" Təkcə azadlığımızı? Ruhumuzu?

Düşüncəmizmi? Arzumuz, niyyətimiz..., bütün keçmişimiz və gələcəyimiz də qana bələnməyə hesablananda Givini od götürdü:

"Azadlıq" deyər-deyə,

Ruh olub qalxdıq göyə.

Yetər göz yaşı tökmək -

Haydı, millət, cəbhəyə!

Şəhidlərin dili ilə millət övladlarını Şəhidlər Xiyabanına ziyarətə getməkdən çəkindirir, çünki burada insanın damarında qanı donur, ümidləri öləziyir, mübarizlik ruhu sarsılır. Bu ruhu isə heç cür sarsılmağa qoymaq olmaz!

"Yetər göz yaşı tökmək, Haydı, millət, cəbhəyə!" - deyər ağlayıb-sızlamaqla torpaqların azad olunmasının namümkünlüyünü dilə gətirir şair:

Yurdları azad edin,

Yağını bərbad edin.

Torpaqları qaytarıb,

Ruhumuzu şad edin.

Bəli, yalnız bu halda tarix, gələn nəsillər bizə gülməz, şəhidlərimizə gələn ölüm madar oğullarımıza gəlməz, ana-bacılarımızı, qız-gölinlərimizi, körpə balalarımızı gözüyə qoymaz. Şəhidlərimizin ruhu da yalnız onda sevinər. Görək ki:

Tar-mar olsun yağımız,

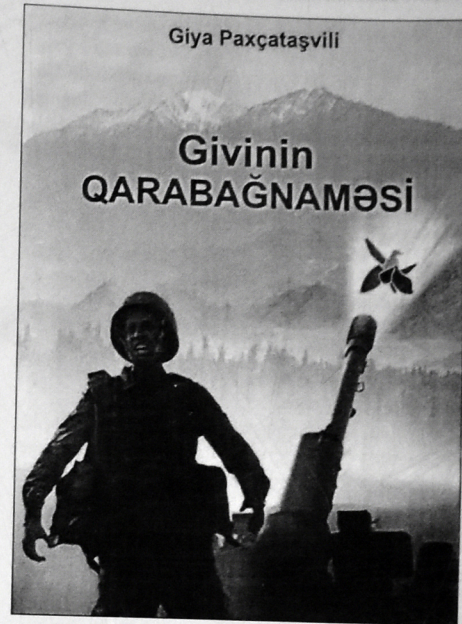
Dirçəlsin torpağımız.

Onda əbədi susar

Dilimizdə ağıımız.

Doğrudan da, məhz bu yolla millətimiz öz dincliyinə, torpağımız öz əzəli bütövlüyünə qovuşar. Elə ötən il baş verən 44 günlük II Qarabağ Savaşı xalqımızın, millətimizin yumruq kimi birləşərək düşməne öz layiq olduğu yeri göstərməsi ilə illərdən bəridir gözlərimizi, beyinlərimizi yağır edən "ax, bu lazım gələydi" kəlmələri ortadan yığışdırıldı və nəhayət "lazım gəldi". Təkcə xəbəsi niyyətli ermənilər deyil, onların havadarları da gördülər və hiss etdilər ki, Türk oğlu yumruq kimi birləşib ayağa qalxdıqda, onun qarşısını heç bir qüvvə kəsmək iqtidarında deyil. Haqq, ədalət isə hər zaman qələbə çalmalıdır - gec, ya tez!

Giya Paçxataşvilinin "Xocalı körpələrinin ağıları", "Davam edir Xocalı", "Bu bahar", "Bu yaz yaz demərim", "Martin 31-i" və sair şeirlərində hakim ruh kimi dilə gələn ağırlıq nidlər "Şəki şəhidinin dilindən" səslənən poetik ricətlərlə qanımızı coşdurur. Giya bəy bu nümunədə bütün qəhrəman oğullarımızın illər boyunca qəlblərində yığılıb qalmış, kökslərini partladır çıxmaq həddin-

də olan intiqam, qisas hissini verməyə çalışmış, bu əzmkarlıq, mübarizlik ruhunu bir şəhidin dilindən minlərin, milyonların şəxsində beləcə ustalıqla ifadə edir:

Söz vermişdim gedəndə

Qarabağı almağa.

Torpağı sevə-sevə

Orda şəhid olmağa.

Raket, mərmə, partlayış

Əsla qorxutmur məni...

Biz "iti qovan kimi"

Qovduq xain düşməni.

Və... bu yenilməzlik ruhu ilə qələbə əzmi nümayiş etdirən cəsur vətən oğlu və qızlarımızın rəşadətli siyasətində "Dünyaya səs saldı Azərbaycan əsgəri!"

Öz qanında boğulur

İndi o - əfi ilan.

Doğma nəfəsi duyur

Cəbrayıl, Ağdam, Zəngilan.

Alındıqca rayonlar

Qanımız gəlir çaşa.

Ard-arda Bayraqların

Kəlbəcər, Laşın, Şuşa.

Şəki torpağında böyüyüb boya-başa çatmış qəhrəman şəhid oğlumuzun rəmzi obrazını yaradan "Gürcü balası Givi bəy" in bu şeiri əslində Vətənimizin bütün guşələrindən olan hər bir doğma, mərd, igid, cəsur, qeyrət təşnəli Vətən övladlarının xatirə rekviyemidir:

*Artıq yetişib, ana,
Mənim şəhidlik anım:
Qarabağ torpağına
Qarışır Şəki qanı.*

*İxtiyarın da yoxdur
Göz yaşı axıtmağa.
Axi özüm getmişdim
Qarabağı almağa.*

Ən incə, həssas məqamla da elə bu misralarda qarşılaşıq: bəli, doğrudan da, hər bir qəhrəman şəhidimizin əbədi ömrü onun müqəddəs qan damcılarının torpağa qarışdığı, ruhunun cənnətə uçduğu andan başlanır! Qoy şəhid anaları, atalarımız, bacı və qardaşlarımız, onların ömür-gün yoldaşları, körpələrimiz gözlərindəki kədər yaşını silərək, qəlblərindəki nisgili sevinc, fərəh, qürur nidaları ilə əvəzləsinlər: axı, bu Şəhidlər indi tək-cə onların deyil, bütün Azərbaycanımızın, bütün Türk dünyamızın qəhrəmanlarına çevriliblər! Vətən onların tökülən qanları hesabına Vətən olur! Azadlığımız, sağ qalmağımız məhz bu günahsız qanlar hesabına qazanılıb!

Güya bəy də elə bunu nəzərə alıb yazır ki:

*Ruhum artıq göylərdə,
Torpağa gedən - candır.
Səninlə qürrələnən
Bütöv Azərbaycandır.*

*Məndən narahat olma,
Yerim rahatdır daha.
Qarabağda büründüm
Qaldırdığım bayrağa!*

Şair xalqımızın bu möhtəşəm qələbəsinin xalqımızın "dəmir yumruq" ətrafında bir nəfər kimi birləşməklə mümkün olduğunu bu cür ifadə edir: Savaşda bir olubdur əsgər, jurnalist, şair, Yolu haqqın yoludur, eşqi - Allaha dair. Tarixin barometri zəfər anları sayır... İnamla silahlanıb, yollandıq Qarabağa, Yağını sarsıtmış, baş qaldırmaz bir daha! Məhz bu birlik, bu yekdillik dünya siyasətində

hökmranlıq edən super-güç dövlətlərə bir daha göstərdi: Bütöv Azərbaycanımız uşaqdan-qocayadək ən sırayı vətəndaşı belə, istənilən anda ayağa qalxaraq öz suveren hüquqlarını müdafiə etməyə, ərazi bütövlüyünü qorumağa, işğal altında inləyən torpaqlarını geri qaytarmağa qabil və qadirdir! Azərbaycan Ordusu yenilməzdir! Çünki ən böyük əsgər bizim əsgər - Türk əsgəri! Tanrı Türkü qorusun!

Giya Paçxatəşvili müharibənin ən qızğın vaxtlarında yazdığı "Havadan qələbə qoxusu gəlir" şeirində belə, sanki qazanılacaq zəfərin qığılcımlarını duyub hiss edirdi:

*Qarabağ büsbütün hünər meydanı,
Tülkünü qovmaqda igid aslanım.
Yağdan leş olmaq qorxusu gəlir -
Havadan qələbə qoxusu gəlir.*

Ən gözəl qoxu da elə bu qoxu idi: "QƏLƏBƏ QOXUSU"! Bu gözəl qoxunu hər bir əsgərimiz öz ruhunda duyur, hiss edir və hiss etdirirdi öz əməli, öz əzmkarlığı, şücaəti, qəhrəmanlığıyla! Odur ki:

*Dünya şahid olur möhtəşəm ana,
Muştuluq verərək Azərbaycana...
Şair misrasının coşqusu gəlir -
Havadan qələbə qoxusu gəlir!*

"Bir ağ göyərçinəm", yazır Givi. "Sxinvalidə haqqı alınmış, Suxumidə qəfəse salınmış Şuşayam, Laçınım" - nidası ürəyinin dərinliyindəki azadlıq eşqini, torpaq, yurd, Vətən sevgisini, bəşəri arzu və istəklərini üzə çıxarıb dünyaya bəyan edir. Şair ədalətin, haqqın, bağimsizliyin, dincliyin, sakitliyin bərqərar olduğu işıqlı bir dünyada yaşamaq istəyir. Onun bu xoş niyyəti, arzusu bütün sadə bəşər övladlarının ən ümdə arzusudur. Çünki müharibələr, qətlər, qırğınlar heç bir zaman heç bir millətə fayda gətirməyib. Azad dünyanın azad vətəndaşı olmaqdan gözəl nə var ki həyatda?!

Biz də bu arzular, bu istəklərlə şair-tərcüməçi dostumuzun "Qarabağnamə"si haqqında ürək sözlərimizi yekunlaşdırırıq, 60 yaşını yaşadığımız, artıq sonuna yaxınlaşdığımız 2021-ci ilin yanvarın 29-da sakit, səssiz, hay-küsyüz qarşılayıb-yola salmış Giya bəyə daha böyük uğurlar, möhkəm can sağlığı arzulayırıq. Qoy onun 60 yaşının sədası 2020-ci ilin Zəfər nidalarına qoşularaq ən uca kürsülərdən öz işığını ətrafa yaysın. Bu yubiley yaşının zəfər bayrağı daha yüksəklərdə dalğalansın.